

landbrugsområder skal kræves tilladelse til opførelse af de nævnte boliger. Fratagelse af retten til at opføre sådanne boliger må under alle omstændigheder betragtes som *ekspropriation*. Den er en sådan radighedsindskrænkning i den naturlige udøvelse af ejendomsretten over en landbrugsejendom, at den ikke vil kunne ske uden erstatning.

Dispositionsret over og udnyttelse af landbrugsjorden.

Vedrørende hele problemstillingen om anvendelsen af den danske jord, der ligger bag det forelagte forslag, må landboforeningerne henlede opmærksomheden på den principskitse for en tidssvarende jordlovgivning, som i november 1962 blev afleveret i landbokommissionen. Som et indledende hovedpunkt i denne skitse er landboforeningerne med det formål at sikre den bedst mulige udnyttelse af Danmarks jord gået aktivt ind for en gennemgribende lands- og egnsplanlægning — både af befolkningsgeografiske og af landbrugs- og samfundsøkonomiske grunde. Men det er samtidig anført, at hvor der gøres indgreb i bestående rettigheder, må der ydes erstatning.

I forlængelse og som konsekvens af planlægningsafsnittet hedder det videre i landboforeningernes principskitse, at al jord *udenfor* de til bebyggelse udpegede områder må vurderes alene efter dens jordbrugsmæssige værdi, og at den må fritages for alle jordskatter.

I konsekvens af landboforeningernes positive holdning til en egns- og landsplanlægning har man da også overfor landsplanudvalget vedr. zoneplan 1962 i skrivelse af 27. december 1962 udtalt, at man kan erklære sig enig i planens hovedprincip: at give baggrund for en planlægning og en regulering af den fremtidige bebyggelse henimod en samling af bebyggelsen i forud fastlagte områder og gennem en klar afgrænsning af jordens udnyttelsesmuligheder.

Landboforeningerne kan imidlertid ikke acceptere, at der gøres de i § 22 foreslåede generelle indgreb i ejernes hidtidige næsten helt frie dispositionsret over landbrugsjorden, medmindre der samtidig sker en fritagelse for beskatning af den landbrugsmæssigt udnyttede jord udenfor de til bebyggelse udpegede områder.

Det må videre være en forudsætning, at

kapitlet om fredningsplaner ophæves, idet den i § 22 foreslåede friholdelse af det åbne landskab for videregående bebyggelse fuldt ud skulle kunne tilfredsstille det almindelige og forståelige ønske om bevarelse af det åbne danske landskab. En tinglysning af fredningsplaner på landbrugsejendomme savner efter en sådan bestemmelses indførelse enhver saglig begrundelse. Fredningsplantinglysningerne har altid virket meget irriterende på landmændene, og den begrænsning i deres dispositionsmuligheder, som tinglysningerne i hvert fald tidsmæssigt betyder, hæmmer påkrævede ændringer i bygninger m. m.

Fredningsplanernes principielle forbud mod at foretage ændringer af bestående bygninger og beplantning er et direkte indgreb i bestående rettigheder til fortsat udnyttelse af en ejendom i overensstemmelse med dens hidtidige udnyttelse — både overfor slet og ret vedligeholdelse af produktionsanlægget gennem fornyelser og overfor de ændringer af bebyggelse og beplantning, som den fortsatte udvikling nødvendiggør. Landboforeningerne har derfor altid måttet vende sig mod denne særlige restriktion, fordi den i sin konsekvens virker fuldkommen konserverende og hæmmende for den stadige tilpasning til ændrede driftsmetoder, som er så nødvendig i landbruget.

Selv om man erkender betydningen af, at det danske landskab bevares som rekreationsområde for den voksende bybefolkning, må man imidlertid erindre, at dette landskab også danner det erhvervsmæssige grundlag for en meget betydelig del af befolkningens beskæftigelse og forbrug.

Det må imidlertid være muligt på rimelig måde at tilgodese de rekreative og landskabsplejende interesser uden at genere erhvervslivets almindelige dispositioner. Dette vil kunne lade sig gøre, hvis man erkender, at landskabspleje er noget andet end konservering. De vidtgående fredningsplaner virker imidlertid fuldkommen konserverende og vil i deres konsekvens kunne bewirke, at hele det danske bondeland gradvis overføres til de i naturfredningslovens § 2 nævnte fortidsminder. Dette kan givetvis ikke være meningen. I zoneplan 1962 hedder det på side 32, at planens opdeling af landet i interessezoner skulle betyde, „at